

Que la crisi financera internacional és una piconadora de governs, en poden donar fe, entre més, Nicolas Sarkozy, Silvio Berlusconi i José Luis Rodríguez Zapatero. Que la por de l'arribada de la crisi també tomba executius, ho sap des de la setmana passada Jean Charest, fins ara primer ministre del Quebec. El Partit Liberal, que presideix, governava de feia nou anys aquest país francòfon de prop de vuit milions d'habitants, el més poblat i extens del Canadà.

El 31,2% aconseguit per Charest, que es presentava a la reelecció per quarta vegada, és una mica inferior 31,9% de Pauline Marois, del Partit Quebequès i futura nova primera ministra. Sobiranista, és la primera dona que accedirà a la presidència del govern, i entre les seues fites, una de ben clara: la convocatòria d'un referèndum que determine si els quebequesos volen continuar sota la jurisdicció canadenca o si, per contra, s'estimen més de ser independents.

A 63 anys, aquesta política de llarga trajectòria ha quedat més lluny que no esperava de la majoria absoluta –54 diputats de 125– però podrà comptar amb el suport de més formacions de l'espectre independentista, ni que siga una escissió seua –la Coalició Avenir ha reunit el 27,22% dels sufragis i 19 diputats– o una d'ideològicament oposada –Québec Solidaire, molt escorat cap a l'esquerra, amb el 6% dels vots i dos escons.

L'intent d'assassinat de Merois mentre s'adreçava als seus militants –i, sobretot, la mort d'una persona a conseqüència dels trets que va disparar un home de 50 anys– va tenir de negre un dia que molts quebequesos esperaven de feia temps. Amb tot, Merois comunicava l'endemà passat un anunci d'impacte que contribuïa a visualitzar la nova etapa que s'obre: després de sis mesos de mobilitzacions estudiantils contra la pujada de les taxes universitàries d'un 75%, la primera ministra electa anul·lava de soca-rel l'aplicació de la mesura.

Però, sobretot, la victòria electoral del Partit Quebequès obre la porta a una nova consulta popular sobre la continuïtat d'aquest país dins el projecte federal canadenc o, per contra, la constitució d'un estat plenament autònom. Un cas que és sotjat de ben a prop per partits independentistes d'arreu d'Europa, d'Escòcia fins a Flandes, tot passant per Catalunya o el País Basc.

Pauline Merois, primera ministra electa del Quebec, s'adreça als seus seguidors durant la nit

Mont-real vist des de Vitòria

Sota el lema “Ens cal decidir”, la victòria del Partit Quebequès als comicis de la setmana passada obre la porta a un nou referèndum independentista. La por de la crisi econòmica els ha aplanat el camí fins al punt d'imposar-se als liberals, nou anys després.

Com afecten aquells resultats el País Basc, que és a punt d'acudir a les urnes i on els sobiranistes han dipositat moltes esperances?

electoral del proppassat 4 de setembre.

Seria la tercera ocasió des del 1980 en què aquesta província sotmet a un plebiscit el seu futur com a entitat política. Aquell any, els partidaris de l'*statu quo* van guanyar de vint punts els secessionistes, que havien arribat al govern l'any 1976. El Partit Quebequès, d'una altra banda, havia nascut el 1968 amb aquest objectiu primordial.

La desfeta a les urnes no els va desencoratjar gens ni mica, i quinze anys més tard els sobiranistes, encapçalats per Jacques Parizeau i Lucien Bouchard, van poder convocar-ne un altre. En aquesta ocasió, la decepció fou compartida amb els seus rivals: els liberals federalistes apuntaven una segona victòria, és cert, però de poc més d'un punt. Un 50,6% a 49,4%, que confirmava els anhels independentistes d'una bona part de la societat quebequesa. El 93% de la població, una xifra elevadíssima, va prendre partit en la consulta. "La propera serà la bona, i més aviat que no sembla", va procla-

mar Bouchard el 1995. "No ens caldrà esperar quinze anys més", va predir.

N'han hagut de passar divuit perquè els sobiranistes s'imposen de nou als comicis ordinaris, condició *sine quan non* per a poder cridar els quebequesos a un tercer referèndum. Pauline Merois ja ha expressat el desig inequívoc de fer-lo, però alhora ha demanat temps perquè, ara sí, no se'ls escape la victòria. Vol consolidar una majoria independentista nítida que evite un altre desencís.

La situació econòmica li és propícia. La sensació que la crisi econòmica i financera mundial assetja el Canadà, hi és ben estesa. Al si de l'estat, l'àrea francòfona és la més rica, sobretot gràcies als recursos naturals que els han possibilitat de créixer pels volts del 3%. Una illa enmig de la recessió generalitzada.

El *tempo*, el marcarà gairebé tant com ella François Legault, líder de la Coalició Avenir, que se n'ha sortit molt bé. El seu discurs és més temperat que no el de Merois i no ha tingut inconvenient a dir que no defensarà "la sobirania del Quebec", però tampoc "la unitat del Canadà". S'entén que, un cop passats els comicis, farà pinya amb el partit mare per a atènyer la fita que els uns i els altres es van marcar dècades enrere. Però el ritme, per tant, dependrà d'ell.

De Victòria estant. Un mes i mig després dels comicis del Quebec, els del 21 d'octubre al País Basc agafen encara més protagonisme. Hi tenen concomitàncies, entre les quals una crisi econòmica que no els ha afectats tant com a uns altres territoris. Quina influència poden tenir els resultats quebequesos al País Basc, doncs? Se n'ha parlat molt? Anima el vot independentista, la victòria recent del Partit Quebequès?

Patxi Zabaleta, coordinador general d'Aralar, una de les forces que integren la coalició sobiranista Euskal Herria Bildu (EHB), trepitja de peus a terra i marca distàncies amb el procés de l'altra banda de l'Atlàntic, que el fa sentir content, però amb matisos.

Zabaleta opina que hi ha "grans diferències, i grans analogies". Destaca que el Quebec s'ha convertit en "un precedent clau per a totes les forces polítiques de casa nostra", pel fet de "poder exercir el dret a l'autodeterminació".

La influència o no que hi pugui tenir tot plegat és relativa, a parer seu. "No pense

En el cas basc, PP i PSOE insisteixen que, fora de l'estat, Euskadi no podria ser a la UE

que les eleccions del Quebec tinguen un efecte mimètic immediat", explica Zabaleta, "però aquest exemple, sumat al d'Escòcia i als canvis molt profunds que hi ha a Bèlgica, deixa ben clar que Europa té pendent una revisió a fons de qüestions diverses, començant per l'estructura dels estats mateixos; no té cap sentit que hi haja 25 exèrcits que, en conjunt, signifiquen el 12% de la despesa pública".

Pernando Barrena, procedent de l'antiga Batasuna, també és a EHB i creu que això que passa al Quebec "situa en una més bona posició l'opció independentista catalana i basca", atès que "fa més visible aquesta via, per comptes d'associar-la a la conflictivitat". En tot cas, Barrena recorda que "el sistema de llibertats del Canadà és més avançat que no l'espanyol, cosa que els permet de convocar referèndums sobiranistes, siga quin siga el resultat". Segons que diu, "en pocs anys veurem fenòmens com el del Quebec a Escòcia, que ja té data per al referèndum, però també a Flandes, Irlanda, el País Basc i Catalunya; a poc a poc, si més no en el nostre cas, el discurs independentista se situa en la centralitat del debat polític".

"Sempre se'ns ha dit que, els projectes polítics, calia defensar-los a través de la paraula, cosa que no és del tot certa, perquè ara com ara és impossible de plantejar ací un referèndum com el del Quebec", continua Fernando Barrena. "És una pena", conclou, "perquè, si n'hi haguera, sabríem amb claredat quants s'hi identifiquen".

El moment econòmic ajuda el sobiranisme? Zabaleta hi detecta "efectes contradictoris, perquè el PP i el PSOE es fan un fart d'insistir que la Unió Europea pertany als estats i que, si ens n'eixim, no en formarem part". "De qualsevol manera", puntualitza, "les qüestions econòmiques transcendeixen els estats".

Barrena fa saber que "els projectes independentistes no sols busquen ai-

Els navarresos Patxi Zabaleta, a l'esquerra, i Fernando Barrena, a la dreta, esperen que el sobiranisme que representa EHB triomfe el 21 d'octubre.

xecar fronteres, sinó també aplicar les polítiques econòmiques que considerem més escaients; en el cas dels que som d'esquerres, allunyar-nos tant com siga possible del neoliberalisme que ens ha dut on som ara". "La por és lliure i incontrolable", afirma, "però fer por entorn de la pertinença o no a la UE és mostrar-se tan fal·laç com els unionistes britànics d'Escòcia, cosa que a la comunitat internacional no li interessa gaire".

L'escenari preelectoral dibuixa una possible victòria del PNB en vots i d'EHB en escons. Zabaleta no dubta que "el sistema electoral que el PNB va blindar i que sempre hem criticat, ara

se'ls girarà en contra, sobretot amb Íñigo Urkullu, un candidat per a no guanyar". "I qui tinga més diputats, ha de poder formar govern, tal com insisteix Laura Mintegi, la nostra candidata", afegeix. "És un bon moment per a modernitzar l'estat i establir les bases d'una nova transició que elimine les deficiències actuals."

Barrena diu que no importa "qui obtinga més escons", sinó "tenir un *lehendakari* que consolide el procés de pau i normalització política", un dels tres pilars que s'ha marcat EHB per a invertir-ne un de nou. Els altres dos són "un full de ruta sobre el dret de decidir, i com

afrontar la crisi des d'una perspectiva d'esquerres".

Entrevistat per EL TEMPS el novembre del 2006, el *lehendakari* actual, Patxi López, va reblar que "el model del Quebec és democràtic i pot dir-nos per on hem d'anar". Això sí, trobava que hi havia "àmbits de decisió complementaris": un de basc, un d'espanyol i un altre d'uropeu. "Restringir aquest dret a un de sol ens empobreix políticament, socialment i culturalment", deia. Qui li havia de dir que, sis anys després, l'ombra del Quebec planaria sobre la seua reelecció.

Victor Maceda

La seva connexió fàcil, ràpida i segura amb Europa, amb el món.

Barcelona Europa

- ◆ El primer port espanyol en tràfic internacional.
- ◆ El port capdavanter de la Mediterrània i del sud d'Europa.
- ◆ El port de creuers núm. 1 d'Europa i el quart del món.
- ◆ El primer port a obtenir la certificació de qualitat ISO 9001.

Una connexió mai vista

Port de Barcelona

www.portdebarcelona.es

Entitat beneficiària del fons de cohesió de la Unió Europea